

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

НАРОДИТЪ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

ТАКА ГЛАВНО

406. Варна—Градската библиотека.

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ;
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ—ГИ ИМА ДВА!

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ДВУСЕДМИЧНИКЪ ЗА МОРСКА ПРОСВѢТА И ОБНОВА

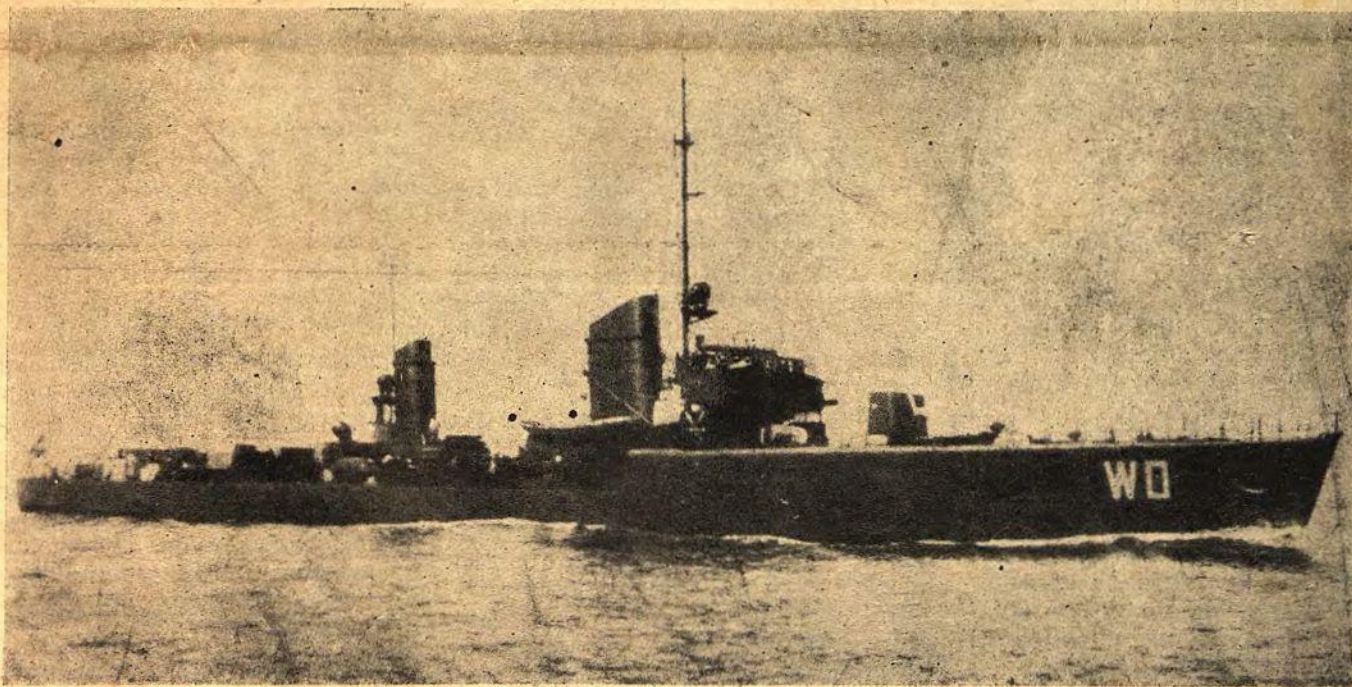
ДЪКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ.

Година II.

Варна, 1. февруари 1936 год.

Брой 34.

Не чакай да създаваш флотъ когато те нападнатъ, защото не се копае
кладенецъ, когато ожеднѣешъ.

Модеренъ германски изтрѣбителъ.

МОРЕТО И ДУНАВА СЪ
НЕИЗЧЕРПАЕМИ БОГАТСТВА

ДЪРЖАВА БЕЗЪ МОРЕ,
КЪЩА БЕЗЪ ПРОЗОРЕЦЪ.

ПОСТЖПИЛИ СТАТИИ.

141. Атака.
150. Химическа служба на море.
151. Задачи на артилерията от рѣчнитѣ кораби.
154. Бждещето на Дизелъ-мотора въ военния флотъ.
157. Лъжливи мини.
158. Шпионката.
164. Радиотелеграфна и високоворителни инсталации на нѣмския пѣтнически корабъ „Потсдамъ“.
180. Димна завеса на море.
197. Любовта на моряка.
198. Корабоводенето.
200. Подводници съ малъкъ тонажъ.
204. Потъването на руския брониранъ кръстосвачъ „Палада“
205. Торпедно въоръжение на подводниците.
206. Новото военно-морско съперничество.
208. Артилерийска и торпедна отбрана на военнитѣ кораби.
209. Отбрана на военнитѣ кораби отъ въздушни нападения.
210. Богоявление въ Варна.
211. Електроенергията като оръжие на бждещето.

УДОБРЕНИ:

141, 154, 158, 164, 175, 180 198, 204, 206, 210, 211.

НЕУДОБРЕНИ:

150, 151, 157, 197.

НА ПРЕЦЕНКА:

200, 205, 208, 209.

Получи се въ редакцията новоотпечатаната книжка „Морякъ“, сборникъ стихове написани отъ Стефанъ Станчевъ и издадени отъ клона на Българския Народенъ Морски Сговоръ въ Бургасъ.

Подобни книги, написани отъ наши поети, които да третиратъ морскитѣ въпроси и рисуватъ прелеститѣ на морето и китнитѣ крайморски брѣгове, сж рѣдкость въ нашата страна. Въ това отношение морската ни литература е твърде бедна. Ето защо, стихотворниятъ сборникъ на г. Станчева, изпѣстренъ съ хубави морски сюжети ни особено радва.

Пожелаваме на автора, да работи съ сжщия духъ и сжщата настойчивостъ въ това направление, като върваме, че ще получи добри резултати, които ще обогатятъ нашата морска литература.

Сборникътъ струва 10 лева и се доставя отъ клона на Б. Н. М. Сговоръ — Бургасъ.

КАЛЕНДАРЪ НА „МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ“.

Основание и развитие на родния ни флотъ презъ III Българско царство — Бѣломорски флотъ.

Стремежа на българина да си възвърне наново своето бѣломорско крайбрѣжие е билъ винаги, както въ миналото, така и днесъ много силенъ. Следъ Балканската война 1912/13 г. една частъ отъ бѣломорското ни крайбрѣжие се включи въ предѣлитѣ на нашето Царство и веднага се замисли да се стъпи здраво на него и да се брани отъ бждещи нахълтвания отъ вражески намъ народи.

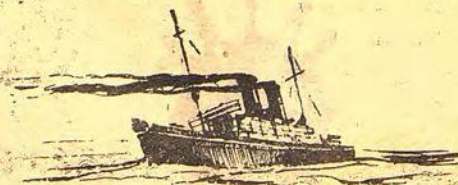
Непосрѣдствено следъ свършването на Балканската война, въ Деде-агачъ биде оставена една малка морска частъ, на която се възложи брѣговата служба за наблюдение и връзки, а по късно се създаде и Бѣломорската частъ съ следнитѣ подѣления: управление, минна отбрана, брѣгова служба за наблюдение и връзки и работилница, като на първо време сж биле отдѣлени 4 офицери и 46 подофцери и моряци.

Свѣтовната война свари Бѣломорския флотъ въ периода на своето създаване и организиране. Въпрѣки това, обаче, съ недостатъчнитѣ и оскѣдни срѣдства, съ които разполагаше за отбрана на брѣга, тоя флотъ достойно изпълни възложенитѣ му задачи, като постави минни загради предъ нашето бѣломорско крайбрѣжие, и организира сигурно и ефикасно наблюдение за неприятелскитѣ бойни кораби.

Катастрофално завършилата за нашето Отечество Свѣтовна война, откъсна Бѣломорското ни крайбрѣжие и хвърли българския народъ въ тѣжа и копнежъ по изгубеното Бѣломорие, южниятъ прозорецъ на Родината, отдушникътъ на Татковината.

Но тоя трудолюбивъ и жилавъ български народъ храни надеждата, че ще дойде день, когато правдата ще възтържествува и на Бѣлото море ще стѣпи здраво моряшки кракъ и наново ще се създаде мощенъ и силенъ Бѣломорски флотъ, върещъ стражъ на отечественнитѣ води и сигуренъ защитникъ на нашитѣ бѣломорски брѣгове.

К.

ВЕСТНИКЪТЪ Е БЕЗПЛАТЕНЪ

ПОЩА

Редакцията благодари за следнитѣ постжпили дарения:

1. Отъ Варненската популярна банка сумата. 1000 лв.
2. Радославъ Р. Радусевъ отъ гр. Шуменъ сумата. 30 лв.
3. Стефанъ Ст. Балтаковъ отъ с. Рѣхово-Русенско сумата. . . 20 лв.
4. Свещеникъ Иванъ Вълковъ отъ гр. Варна сумата. 20 лв.
5. Иванъ Юрдановъ Ковачевъ отъ с. Рѣхово-Русенско сумата. . 10 лв.
6. Назаръ Андреевъ отъ гр. Варна сумата. 10 лв.
7. Тодоръ Т. Стояновъ отъ с. Мартенъ-Русенско, сумата 10 лв.
8. Леонидъ Михайловъ отъ гр. Варна сумата. 10 лв.
9. Цвѣтанъ Ценковъ отъ гр. Варна сумата. 5 лв.

(Следва.)

— Въ отговоръ на постжпилитѣ запитвания за цената на вестника и условията за получаването му, известяваме на изявилитѣ желание да се абониратъ, че вестника се изпраща *даромъ*, по възможностъ на всички, които желаятъ да го получаватъ, *безъ вноски за абонаментъ*; редакцията приема само дарения, които за въ бждеще ще се публикуватъ въ отдѣла Поща.

— Умоляватъ се абонатитѣ, при промѣна на адреситѣ имъ, да известяватъ своевременно редакцията ни.

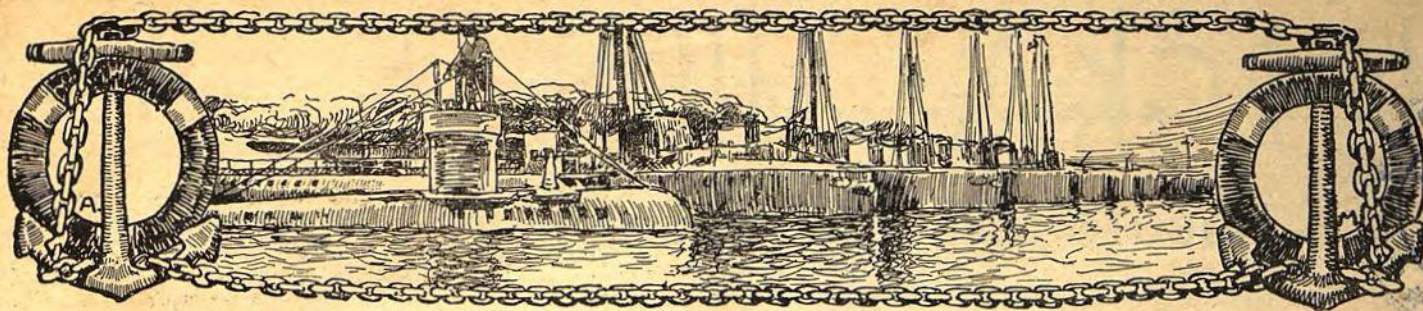
МОРСКИ РЕЧНИКЪ

Морска миля — мѣрка за измерване разстоянията по море, равняваща се на 1853 метра.

Радиозасѣчникъ — уредъ съ помощта на който се опредѣля посоката на брѣгова или корабна отправителна станция. По засичането на две или по-вече радиопосоки се намира мѣстото на кораба за даденъ моментъ.

Палуба — Всички подове на кораба се наричатъ палуби. Последнитѣ сжждатъ съ плоскоститѣ на хоризонталнитѣ сѣчение на кораба минаващи по цѣлата му дължина. Различаваме, горни, срѣдни, долни и бронирани палуби. Голѣмитѣ презокеански пѣтнически кораби иматъ до десетина палуби съпадащи съ подоетѣ на различнитѣ корабни етажи.

Кабина — Отдѣлнитѣ стаи отъ разпредѣлението на кораба наричатъ кабини.

РОЖДЕНИЯТЪ ДЕНЬ НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЬ БОРИСЪ III — ЦАРЬ НА БЪЛГАРИТЪ.

Ежегодно на тридесети януари се чествува рождениятъ день на любимия върховенъ вождъ на цѣлокупния български народъ Негово Величество Царь Борисъ III.

Въ тоя день сърдцето на всѣки българинъ тупти отъ съкровенното желание за пребъждането и величието на скъпата височайша Рожба на хубавата българска земя и славенъ вождъ на страната, обходилъ всички красиви къщища, надникналъ въ всѣка колибка, ободрилъ всѣки съ блага бащинска дума.

Въ тоя день на фона

на българския трицветтъ величественно се открива мощната фи-

то мждро и вещо управление Родината бѣ изведена на спасителния бръгъ и смѣло тръгна по пътя на заздравяване, обновление и културенъ възходъ.

Въ тоя свѣтълъ день българското племе нашепва топли молебствия къмъ небесния Отецъ да дарува любимия Царь съ бодростъ, здраве и дълголетие, и подкрѣпи мощната мудѣсница за ръководене съдбинитъ на народа и Отечеството къмъ превъзможванетруд-

ноститъ, и сплотеностъ около народния стягъ за напредъкъ и свѣтло бждеще.

Н. В. ЦАРЯ НА ВХОДНАТА СТЫЛБА НА ПАР. „БУРГАЗЪ“. СНИМКА ПРЕЗЪ ЛЪТОТО 1935 ГОД.

гура, свѣтлия образъ и благата душа на Държавния Глава, подѣчий-

МОРСКА МИСЪЛЪ

НОВОТО ВОЕННО-МОРСКО СЪПЕРНИЧЕСТВО

Следъ Свѣтовната война предъ британското адмиралтейство изпъкнаха нови задачи и военно—морската мисълъ бѣ натоварена съ нови и много грижи. На 20 ноември 1918 година въ английскитѣ пристанища съгласно условията на примирието бѣха предадени всички флотилии нѣмски военни кораби, които представляваха военна плячка за Съглашението.

Успѣшното завършване на войната развърза ржцетѣ на английския флогъ. Англия отново получи възможностъ да създаде мощни ескадри за Срѣдиземно море, Далечния истокъ и да възтанови морскитѣ си бази въ Индия, Австралия и другитѣ си колонии.

Първия германски законъ за флота влѣзе въ сила на 14 юни 1898 год. Той просъществува 15 години до Свѣтовната война. Тѣзи паметни за Англия 15 години сж характерни съ обстоятелството, че постоянния разтежъ на нѣмския флотъ ограничаваше свободата на действията на Англия по море която най-подирѣ бѣ принудена да съсрѣдоточи военно-морскитѣ си сили въ Северно море предимно срещу главния свой противникъ — германския флотъ. „Всички отдалечени морета бѣха отхвърлени“ пише въ меморитѣ си тогавашния първи лордъ на адмиралтейството Чърчилъ. Англия сключи съюзъ съ Япония и Франция по силата на който последнитѣ поемаха защитата на британскитѣ морски пжтища въ Срѣдиземно море, Тихия и Индийския океани. За Англия това бѣше време, опасно и рисковано и тя можеше да стои въ това положение, защото опасността заплашваше непосредствено нейния домъ, а отъ друга страна, по това време още не бѣ се опредѣлило така рѣзко англо-американското съперничество.

Сдаването на германския флотъ въ Скапа-флоунѣма равно на себе си въ историята. То може да се сравни само съ Цушима. Германия остана безъ флотъ и за дълго престана да съществува като морска държава.

Англия е островна държава и изцѣло зависи отъ непрекъснатия морски подвозъ и следователно отъ свобода въ морскитѣ съобщения. Опита отъ подводната война 1914-

1918 год. показа колко относителна е тази „Свобода“. Наредъ съ подводната опасностъ разте още и въздушната такава. Ето защо съ развитието на авиацията Англия губи преимуществото си на островна държава и запазва всички отрицателни качества на географското си положение.

Колко силно чувстватъ въ Англия влошаването на военно-морското положение, показва сключената презъ месецъ юни м. г. англо-германска морска спогодба. Английското правителство, въ отговоръ на френско-италианското споразумение въ Срѣдиземно море, не само не взема рѣзко становище противъ нарушаването на Версайлския договоръ отъ Германия, но и въ разбирателство съ последната разреши създаването на мощенъ германски флотъ. Независимо отъ това какви ще бждатъ резултатитѣ отъ Лондонската спогодба, военно-морското положение се очертава неблагоприятно за Англия.

Точни данни за военно-морската програма на германския флотъ още нѣма. Свѣтовния печатъ, общия и военно-морския, бележи разнообразни предположения и догадки. По официалнитѣ сведения за сега германия строи: 25 подводници, 10 торпедносци, 16 изтрѣбитела, 1 лекъ кръстосвачъ и 3 линейни кораба. Нѣмския флотъ по тонажъ ще се равнява на 35% отъ английския или приблизително къмъ 450,000 тона. Въ Северно море нѣмския флотъ ще бжде почти равенъ на английския „отечественъ флотъ“.

Германия сравнително въ кжсо време ще построи своя подводенъ флотъ. Тя разполага съ много и голѣми корабостроителници, които може да използва за масова постройка на подводници.

Освенъ това, трѣбва да се очаква не само появата на опредѣленото число германски подводници, но и на нѣкои „изненади“. Английскитѣ вестници съобщаватъ, че германскитѣ инженери сж построили за своитѣ подводници новъ двигателъ, благодарение на който се премахватъ грамаднитѣ по размѣри акумулатори, необходими за подводното плаване на подводника. Въ Англия се занимаватъ повече

съ усъвършенствуването на противоподводнитѣ срѣдства, до като въ Германия се работи за увеличаване района на действие и боеспособността на подводницитѣ.

Командующиятъ английския флотъ въ Скагеракския бой, Адмиралъ Джелико, въ книгата си „Подводната опасностъ“ пише: „Да хвърлимъ погледъ на бждещето. При започване войната, можемъ ли ние да бждемъ увѣрени, че масовото нападение на подводницитѣ върху търговскитѣ кораби, както бѣше въ последната война, нѣма да се приложи още по силно отъ нацията, която е решила да се бори противъ насъ до последна крайностъ?“.

По негово мнение всички подготвителни работи по конвойната система, трѣбва да се рѣзвѣрнатъ още въ мирно време, за да се пристжпи веднага къмъ охрана на пжтищата и съобщенията по море отъ внезапнитѣ действия на подводницитѣ още съ започването на войната.

„Нашитѣ трудности въ 1917 година—пише адмиралъ Джелико за да докаже правилността на своята мисълъ—бѣха много голѣми. Но трудноститѣ, които ще срещнемъ въ една бждеща война, ще бждатъ действително много по-голѣми. Корабитѣ необходими за борба противъ подводницитѣ не сж създаватъ мигновено. Кръстосвача се строи 2 години, а стражевия корабъ не може да се построи за помалко отъ 8 месеца. Не е ли дошло време да се взематъ предпазителни мѣрки за да се осигури Империята отъ възможната бждеща катастрофа?“.

Въ 1917 година, въ помощъ на Англия се притече Америка съ нейнитѣ грамадни неизчерпаеми източници. Адмиралъ Джелико признава, че безъ помощта на нея, Англия не би се справила съ германската подводна опасностъ. Англия едва ли може днесъ да разчита на подобна помощъ.

Конвойната система помогна на Англия въ борбата противъ неограничената подводна война презъ 1917-1918 година, ала трѣбва да се помни, че германскитѣ подводници като правило действаха по единично, безъ тѣсно взаимодействие съ

другитъ родове военно-морски сили, а особено безъ взаимнодействие съ авиацията. Съ развитието на авиацията при оперативното ѝ действие съ цѣли флотилии подводници, конвойната система въ самото начало ще се натъкне на непреодолими препятствия.

Свършено ясно е, че въ отговоръ на възраждащия се германски флотъ Англия пристѣпи къмъ усиление не само на своитѣ въздушни сили, но и на своитѣ подводни и надводни такива. Съ всѣки новъ подводникъ, кръстосвачъ или торпедоносецъ спуснатъ отъ германскитѣ карабостроителници на вода, се усилюва гонката за въоръжение въ Северно море. Усилването на германския флотъ влияе на английската морска програма. Франция сѣщо започва да увеличава военно-морскитѣ си сили, а Италия върши сѣщото въ името на военно-морското равенство въ Срѣдизмно море.

Увеличаването на американския флотъ автоматически ще повлече следъ себе си и усилюването на японския флотъ.

Конференцията за ограничаване морскитѣ въоръжения се откри въ Лондонъ на 9 декември м.г. Всѣка отъ участващитѣ въ нея морски държава дава предпочитание на единъ или другъ принципъ, въ зависимост отъ географското си положение, бюджетнитѣ си сръдства

и отъ обектитѣ на своята завоевателна политика. Главната мжчнотия е домогването на Япония да ѝ се признае равенство въ тонажа на линейнитѣ кораби съ Америка и Англия. На Вашингтонската конференция презъ 1922 год. С. Щати и Англия успѣха да прокаратъ пропорцията 5:5:3:1.75:1.75 за тонажа на петтѣхъ главни морски сили — Англия, С.Щати, Япония, Франция и Италия. Япония не престава да неговува срещу Вашингтонското споразумение, до като най-после формално го денонсира, изявявайки претенция за пълно равенство на военно-морскитѣ сили. Другитѣ държави не биха останали по назадъ и ще настѣпи едно всеобщо надпреварване въ военно-морскитѣ строежи.

Презъ 1930 год. въ Лондонъ, С. Щати и Англия искаха да се приложи съотношение и за по-малкитѣ кораби, а Италия настояваше за пълно равенство въ общия тонажъ между Франция и нея. Френската делегация отхвърли тогава италианскитѣ искания за да запази хегемония въ Срѣдизмно море, като заяви, че Франция се мие отъ три морета и притежава далечни колонии, за които и трѣбва по-силенъ флотъ.

Въ отговоръ на това, Италия засили военно-морския си строежъ.

Англия държи за линейнитѣ кораби и бързоходнитѣ кръстосвачи

и неостѣпно защищава първенството си. Англия и С.Щати се борятъ за премахване подводницитѣ, а Франция и Япония виждатъ въ тѣхъ ефикасно сръдство за защита противъ по-силенъ противникъ.

Френската делегация ще занимае конференцията и съ военно-морскитѣ строежи на Германия, която макаръ и не поканена въ Лондонъ влиза вече въ реда на великитѣ сили.

Отдѣлнитѣ становища, които петтѣхъ велики морски държави защищаватъ, сж изразъ не само на тѣхнитѣ технически нужди, но сж подъ влияние и отъ промѣнната се междударжавна обстановка.

Последнитѣ сведения относно заседаващата въ Лондонъ конференция за ограничаване морскитѣ въоръжения гласятъ, че Япония, чиито искане за равенство на морскитѣ ѝ сили съ тия на Англия и Америка е било отхвърлено, напуснала конференцията, като оставила само свой наблюдателъ.

Какви резултати ще отбележи бждешата дейность на тая конференция, не може да се предскаже.

Изненадитѣ сж възможни.

Предстоящо е ново и стремително надпреварване въ военно-морскитѣ строежи, резултатъ на ново морско съперничество.

В. Кутевски.

Димна завеса на море.

Изненадата е единъ отъ най-важнитѣ елементи въ боя. Който отъ противницитѣ има инициатива и прилага изненадата, нему се отдава възможността да разчита на сигурна победа. Всѣки има стремение да внесе нѣщо ново, невиджано, нечувано, което комбинирано съ амбицията, духа, познанията и добрата материална частъ, да даде и добри изгледи за изхода на боя. Често пжти обаче, обстановката при която се развиватъ бойнитѣ действия, спомага на единия съ своитѣ добри страни и поставя въ затруднено положение другия. При боя на сухо, ако си по слабъ, можешъ да отложишъ своето нападение, можешъ да се приковешъ къмъ мѣстността, да отбивашъ противника съ контра атаки, да чакашъ подкрепление, или да измислишъ допълнително нѣкоя хитростъ, защото тука човѣкъ разполага съ елемента време. Въ морскиятъ бой, когато победителя става такъвъ, за много кратко време, въпроса за спасението на по-слабия е отъ по-друго естество. Тукъ нѣма време за мислене, чакане помощъ и открито избѣгване отъ полесражението. Морскиятъ началникъ, следъ като направи оценка за сражението, което ще трѣбва да се даде, решава или

да държи до край, или да избѣгне боя, акс дойде до заключение, че ще стане сигурна жертва.

Едно отъ сръдствата, както за прилагане изненадата, така и за отбѣгване сражението съ превъзхождащиятъ противникъ е искусствено задимяване.

Морскитѣ щабове работятъ усилено върху тактиката и употребата на димнитѣ завеси на море. Свѣтовната война отбелязва много примѣри, при които употребата на димнитѣ завеси сж били сигурно сръдство за прикритие и сж спасявали отъ гибелъ хиляди човѣшки живота.

Благодарение на димната завеса командующия нѣмския флотъ въ въ морското сражение при Скагеракъ, адмиралъ Шееръ, сполучи да извърши прочутото въ свѣтовната морска история, отходно отъ противника движение, съ което германскитѣ бойни кораби, мсжаха да се отскубнатъ отъ смъртоносния обхватъ на английския флотъ и да се спасятъ отъ явна гибелъ.

При неочакваната си среща съ силния руски флотъ въ Черно-море, германскиятъ кръстосвачъ „Бреслау“ успѣлъ да се спаси отъ сигурно поражение изключително на употребата на димна завеса, подъ при-

критието на която е можалъ да се отдалечи бързо и незабелязано отъ врага.

Съ димната завеса се създаватъ лоши условия за противника, най-вече по отношение видимостта и наблюдението му. Подъ прикритие на задимяването, корабитѣ заблуждаватъ врага и взематъ друго направление на движение, целящо бързо отхождане отъ полесражението или заемане изгодна позиция за атака и ненадейно нанасяне на удара.

Поставянето на димна завеса е въпросъ на предвидливостъ, разчитане на времето, и вземане подъ внимание атмосфернитѣ влияния, най-вече направлението и силата на вѣтра.

Задимяването се извършва посръдствомъ специални задимителни апарати и подходящо димодайно вещество.

Въ последно време се построиха специални задимителни кораби, съ сравнително слабо въоръжение, но съ голѣма скоростъ и силни задимителни съоръжения.

Дима който се използва при задимяването трѣбва да бжде тежъкъ, издържливъ на атмосфернитѣ условия и главно, непрогледенъ.

Рашко Д. Василевъ.

Електроенергията, като оръжие на бъдещето.

Голѣмото приложение на електроенергия въ съвременния животъ всѣкому е познато. Безъ нея ние бихме се чувствували твърде неудобно въ всѣкидневния си животъ и бихме се върнали 100 години назадъ. Електроенергията има сжщо така голѣмо разнообразно приложение въ съвременното военно дѣло, а на последъкъ се правятъ успѣшни опити да бжде широко използвана и като оръжие. По този поводъ въ руския „Воененъ вестникъ“ (№ 5, 1934 г.) е помѣстена интересната статия отъ Н. Бонави — „Електроенергията — оръжие на бъдещето“. Въ нея сж дадени следнитѣ интересни мисли и данни:

Отдѣлни опити за използване на електричеството, като активно бойно сръдство, сж правени още до свѣтовната война, но отсъствието на достатъчно развита електро-енергическа база е задържало реализирането на изобретенията въ тази областъ. Въ настояще време усъвършенствуването на въоръжение и разработването на новитѣ негови типове отиватъ съ извънредно бързъ темпъ. На времето си масовото използване на самолетитѣ е било осъществено 11 години следъ появяването на първия самолетъ, а масовото използване на танковетѣ — следъ 5 години отъ появяването на първия танкъ. Сега, обаче, изискванията на бойната техника могатъ да бждатъ осъществени още по бързо. И въ това отношение електричеството, като оръжие на бъдещата война, ще бжде на първо мѣсто.

Отдѣлнитѣ, макаръ и ненапълно освѣтени, факти, които се изнасятъ въ чуждестранния печатъ, ни даватъ възможностъ да сждимъ за посоката въ която се развива електротехниката въ различнитѣ армии. Появяващитѣ се въ чуждестраннитѣ вестници и списания кратки съобщения за „поражаващитѣ“ лжчи (тъй нареченитѣ „смъртоносни лжчи“ или „дьяволски лжчи“) ни сочатъ за голѣми тайни изобретения по отношение препращането на мощни токове на разстояние нѣколко километра съ целъ да бждатъ поразени или запалени различни обекти, да бждатъ взривани бойни припаси, да бжде нарушена

работата на магнетото, мотора, електрическитѣ проводници и пр. До сега въпроса за използването на радиовълни съ дължина по-малка отъ 1 метъръ е много малко проученъ, обаче, е доказано вече тѣхното действие върху човѣшкия организъмъ.

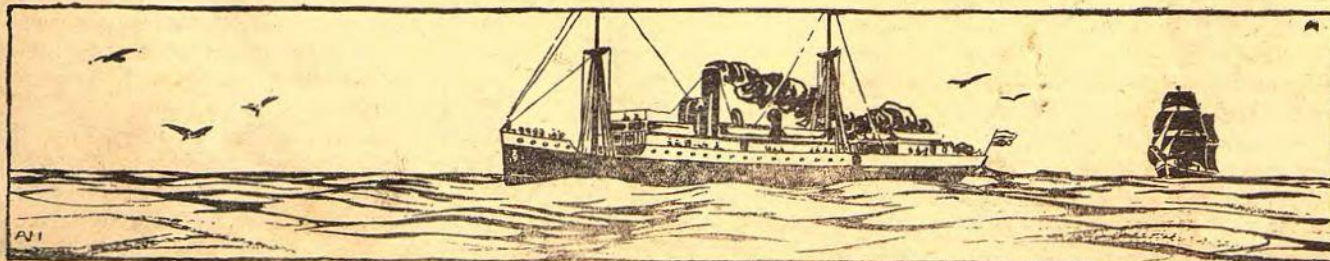
Най голѣми постижения въ областта на телемеханиката сж реализирани въ: Англия, Северно-Американскитѣ Съединени Щати, Франция, Италия и Германия. Вече сжществуватъ управлявани отъ разстояния танкове, самолети, катери и торпеди. Освенъ това, въ английския, американския и германския воененъ флотъ като мишани при стрелбитѣ на бойнитѣ кораби се използватъ управляванитѣ чрезъ радиовълни самодвижущи се цели, преправени отъ устарели линейни кораби.

Резултатитѣ отъ чуждестраннитѣ опити и постижения по отношение използването електротехниката като оръжие на бъдещата война сж систематизирани отъ автора въ следната интересна и изразителна таблица:

№ по редъ	Нови сръдства за борба	Въ коя държава се разработватъ	Характеръ на действието на новитѣ сръдства за борба	Степенъ на реализирането на военни цели
1	Далечеуправляеми хвърчила	Франц. Италия Америка	Бомбардировка.	Задача е разрешена
2	Управлявани отъ разстояние катери	Франц. Италия Япония Америка	Торпедна атака; поражение чрезъ взриваване на напълненитѣ съ взривни вещества действащи отъ разстояние катери	"
3	Управляеми отъ разстояние торпеди	Сжщо	Взриваване на противникози кораби.	"
4	Управляеми отъ разстояние въздушни торпеди.	Франц. Италия Япония Америка	Разрушаване на съоръжения.	"
5	Управляеми отъ разстояние танкове и бронирани машини	Сжщо	Разрушение на препятствия, разбузване, поражение на живи цели и пр.	"
6	Управляеми отъ разстояние сухопътни мини	"	Поражение на живи цели, разрушаване на съоръжения и пр.	Правятъ се опити
7	Управлявана отъ разстояние стрелба отъ картеч. и оръдия	"	Поражение на живи цели.	"

№ по редъ	Нови сръдства за борба	Въ коя държава се разработва	Характера на действието на новитѣ сръдства за борба	Степенъ на реализирането на военни цели
8	Електро-блокировка съ инфрачервени лжчи	Франц. Италия Япония Америка	Сигнализация, пораждане чрезъ взривове, автоматическа стрелба отъ картечници.	Задачата е разрешена
9	Управляване траекторитѣ на снарядитѣ и торпедата	"	Поражение на живи цели.	Правятъ се опити
10	Поражение чрезъ електро-енергиченъ потокъ	Германия Америка	Физиологическо действие върху организмитѣ. Термическо разрушение. Разрушаване на метали. Нарушаване работата на електрически вериги.	Практически е провървено и напълно достигнато
11	Електронни снаряди	Германия Америка	Физическо действие върху организмитѣ. Термическо разрушение. Разрушаване на метали. Нарушаване работата на електрич. вериги.	Опити
12	Поражение чрезъ енергията на електромагнитни колебания	Сжщо	Сжщо	Опити съ голѣми постижения
13	Поражение чрезъ свѣтлинни лжчи	Англия	Топлиненъ ефектъ. Физическо действие преди всичко върху оптич. Запалване.	Практически провървено
14	Поражаване чрезъ ултравиолет. лжчи	"	Физическо действие върху кожата.	Опити съ постижения
15	Поражаване чрезъ рентгенови лжчи	Много държави	Физич. действие. Въздействие върху електрически вериги и електромагнит. механизми.	Опити съ голѣми постижения
16	Поражаване чрезъ енергията на ултразвуковитѣ колебания	"	Повишаване на температурата и изгаряне на вътрешн. на човѣка. Взриваване на взрив. вещества	Широки опити
17	Поражаване чрезъ електрическа енергия, предаване по ионизировано пространство	Много държави	Физическо въздействие. Остановаване на моторитѣ. Взривове.	Широки опити.
18	Електризация на изолирани участъци отъ почвата	Франция	Поражаване на живи сили	Задачата е разрешена, обаче изисква голѣми зем. изкопни и др. раб.

Сава Н. Ивановъ.

МОРСКИ ОБОРЪЖИИ

ТОРПЕДО.

(Продължение от брой 33).

Хидростата служи да поддържа торпедото на определена дълбочина под водната повърхност.

Махалото пък е поставено за да поддържа торпедото в хоризонтално положение. Хидростата и махалото сж съединени, посрѣдствомъ кърмилни преводи, съ хоризонталното кърмилно. Така тѣ действатъ на хоризонталното кърмилно и го поставятъ нагоре или надолу, за да докаратъ торпедото въ пѣтя, по който то трѣбва да се движи. Когато торпедото премине определената дълбочина хидростата повдига кърмилото и се стреми да върне торпедото къмъ дълбочината, на която трѣбва да се движи. Обратното става когато торпедото се намира на по малка отъ определената дълбочина.

Въ това време, за да не се наклонява много торпедото при отиването му къмъ определената дълбочина, махалото действа на хоризонталното кърмилно и се стреми да докара торпедото въ хоризонтално положение. Така тия два уреда—хидростата и махалото си взаимно помагатъ да

въди на хидростатната група и движи хоризонталното кърмилно; **автоматичния регулаторъ**, който служи да пропуска въ машината въздухъ съ еднакво налягане, за да може тя да работи презъ всичко време съ еднакво число обръщения въ минута; **Диференциаленъ клапанъ** който служи да отвори достъпъ на въздуха отъ отдѣлението за згъстенъ въздухъ къмъ автоматичния регулаторъ; клапанъ за потапяне, който се отваря въ края на хода на торпедото и пропуска водата да навлезе въ кърмовото отдѣление.

Следъ като това отдѣление се напълни съ вода, торпедото, ако не е попаднало въ целта и не се е взривало, потъва.

Новитѣ типове торпеда, поради това, че сж по тежки отъ измѣстената вода, потъватъ безъ пълнене кърмовото отдѣление съ вода, веднага следъ спиране на движението.

Приборъ за разстояние—служи да спре движението на машината следъ като торпедото е изминало желаното отъ насъ разстояние. Съ

ва остъта на машината презъ една трѣба, така че да не влиза вода отъ машинното въ кърмовото отдѣление. Сжщо презъ това отдѣление минаватъ и кърмилнитѣ преводи за хоризонталното и вертикално кърмилно.

Къмъ кърмовото отдѣление се съединява отдѣлението на назжбенитѣ колела, посрѣдствомъ винтове.

6. Отдѣление за назжбенитѣ колела съ опашка. Въ това отдѣление сж поставени назжбенитѣ колела, винтоветѣ и на края на опашката сж поставени кърмилата. Презъ отдѣлението минаватъ кърмилнитѣ преводи на кърмилата.

Назжбенитѣ колела служатъ да преведътъ въ движение предния винтъ въ обратна посока на задния винтъ. Това е необходимо за да се избѣгне отклонението на торпедото въ страни.

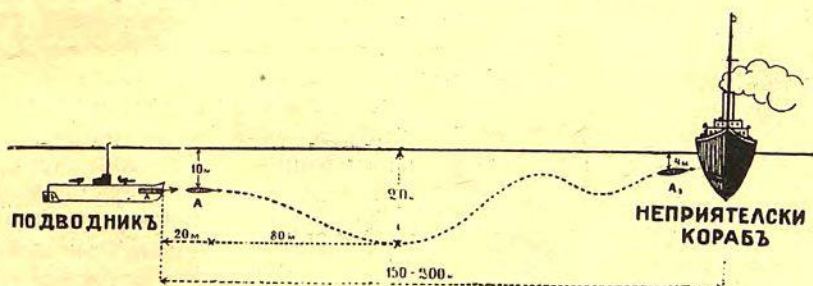
Винтоветѣ сж два, направени отъ стомана съ четири перки. Тѣ служатъ да движатъ торпедото. Отъ тѣхъ задния е заклиненъ неподвижно на остъта на машината и се движи на лѣво, а предния е нанизанъ на остъта, около която се движи свободно. Той получава движението си въ обратна посока на задния винтъ посрѣдствомъ назжбенитѣ колела.

Кърмилата сж стоманени и сж направени отъ по две плочки. Тѣ сж поставени на края на опашката и се командватъ отъ хидростатичната група и прибора „Обри“. Назначението на кърмилата е да поддържатъ торпедото на желаната дълбочина и посока при движението му.

Торпедни трѣби. Тѣ иматъ назначение да се изстрелва презъ тѣхъ торпедото въ водата и да му се даде желаната посока. Изстрелването се извършва чрезъ барутъ или сгъстенъ въздухъ. Щомъ торпедото падне въ водата то почва да се движи съ свой собственъ ходъ, като запазва даденото му направление.

Торпеднитѣ трѣби сж направени отъ бронзъ или стомана съ ширина равна на дебелината на торпедото. Тѣ биватъ надводни и подводни. Надводнитѣ трѣби сж подвижни и могатъ да се обръщатъ на всички посоки, а подводнитѣ сж винаги неподвижни.

Съвременнитѣ торпеда развиватъ скоростъ до 50 мили въ часъ при далечина на движението 4000 м., а при скоростъ 30 мили, достигатъ обекти отдалечени на 12,000 метра.

Пѣтя на изстреляно торпедо.

докаратъ торпедото да се движи на желаната дълбочина, като не му позволяватъ да прави голѣми колебания. Или иначе казано, тѣ се стремятъ да направятъ траекторията на торпедото права хоризонтална линия.

4. Машинно и кърмово отдѣления. Машинното отдѣление е направено отъ бронзъ въ видъ на клетки.

Машинното и кърмово отдѣления и това за назжбенитѣ колела, заедно образуватъ задния конусъ на торпедото.

Въ машинното отдѣление сж поставени: **главната машина**, която се превежда въ движение отъ згъстенъ въздухъ и върти остъта на винтоветѣ. Остъта движи назжбенитѣ колела и задния винтъ, който е съ лѣва крачка; **кърмилната машинка**, която изпълнява механическитѣ запо-

това се спира и движението на торпедото; **масленки**, които се пълнятъ съ масло и подъ налягането на въздуха го изпращатъ за намазване на машината. Въ по-новитѣ торпеда, освенъ горнитѣ прибори, въ машинното отдѣление е поставенъ **подгрѣвателъ на въздуха**, въ който гори петрола, изпарява се водата и се подгрѣва въздуха, преди да влезе въ машината.

5. Кърмово отдѣление. Направено е отъ тънка стомана и е съединено неразгложимо съ машинното отдѣление. Въ това отдѣление се поставя прибора „Обри“, който командва вертикалното кърмилно и не позволява на торпедото да се откланя отъ дадената му посока въ лѣво и дѣсно.

Презъ кърмовото отдѣление мина-

МОРСКИ ВЕСТИ

БОГОЯВЛЕНИЕ ВЪ ВАРНА.

Ежегодно на 19 януари, населението на малките и голъми селища по бръга на родното Черно море празнува съподобающа тържественост богоявление, като съответната богослужба и церемония, хвърля светия кръст въ хладните води на морето.

Всѣка година посрѣдъ студъ, снѣгъ и ледъ, здрави, снажни и съ жилави мишци плувци, смѣло се хвърлят въ леденитъ води и въ благородно състезание се стремятъ да заловятъ хвърления въ водата кръстъ.

Тая година въ Варна, тоя свѣтълъ день бѣ отпразднуванъ съ повишена величественостъ.

Използвайки ефтината зимна седмица, много гости отъ вътрешността на страната и околнитъ селища масово се бѣха стекли, за да присъствуватъ на тържеството.

Хубавото и топло слънчево време, събра много хиляденъ народъ, който въ гъсти маси изпълни алеитъ на морската градина, бръгътъ и плажа около морскитъ бани.

Предъ казиното бѣха построени частитъ отъ Варненския гарнизонъ и бѣ съграденъ аналой отъ зеленина. Главния входъ на градината, широката алея водеща къмъ бръга, банитъ и вдаващиятъ се навътре въ морето пристанъ, бѣха разкошно обкичени съ пѣстроцвѣтни знамена.

Отъ двѣтъ страни на тоя пристанъ бѣха застанали на котва два отъ торпедоносцитъ на Морската полицейска служба, а около тѣхъ сновѣха непрестанно множество моторни и гребни лодки, препълнени съ хора, дошли да видятъ отъ близо хвърлянето на кръста.

Въ една отъ моторнитъ лодки, съблечени и наметнати съ връхни дрехи, стояха въ очакване църковната процесия деветъ души плувци-състезатели, по трима отъ „Съюза на моряцитъ“, „Легиона при Българския народенъ морски съговоръ“ и „Варненския яхтъ клубъ“.

Сутринтъ въ катедралната църква се отслужи литургия и епископъ Андрей извърши Великия водосвѣтъ, като произнесе подходящо слово и прикани присъствающитъ въ тоя тържественъ моментъ да се помолятъ Богу за укрепване силитъ на нашия любимъ Царъ.

Следъ църквата се образува грандиозно църковно шествие начело съ хоругви, свещенници, офицери, официални власти и народъ, което се отправя за морето.

Въ аналоя предъ казиното, въ

съслужие на 15 свещенници бѣ отслужено кратко молебствие, следъ което епископъ Андрей, придруженъ отъ официалнитъ власти се отправя за пристана.

Къмъ 11 часа и 30 мин., епископъ Андрей, застаналъ на горната площадка на кулата отъ пристана, следъ обичайното поръсване съ светена вода, хвърли кръста въ спокойнитъ води на морето. Въ сжщия мигъ, деветъ голи тѣла съ красиви скокове се хвърлиха въ водата полагайки усилия да уловятъ светия кръстъ. Последния бѣ уловенъ отъ плувеца Евстати Поповъ отъ „Яхтъ клубъ“.

Хвърлянето на кръста тържественно бѣ уповестено съ по 21 топовни гърмежи дадени отъ бръговата артилерия и отъ двата торпедоносца.

Следъ поръсване на народа и войсковитъ части съ светена вода, бѣ произведенъ парадъ, приетъ отъ Началника на гарнизона г. Генералъ Поповъ.

Бойко, и съ твърда стѣпка, подъ гордото плющение на бойното знаме на 8-а приморска дружина, войсковитъ части минаха церемониаленъ маршъ по задрѣстенитъ отъ народъ улици.

После обѣдъ, крайбрѣжния корабъ „Евдокия“ препълненъ съ гости, извърши плаване близко до бръга на северъ отъ Варненския заливъ до „Златнитъ пѣсци“, и на югъ до устието на р. Камчия.

Гоститъ имаха възможностъ да се любуватъ на хубавото и спокойно море и красивитъ крайморски бръгове.

Но, отъ линията на „Златнитъ пѣсци“ тия гости съ прискърбие отправяха тѣженъ взоръ къмъ бръговетъ на златна Добруджа, Балчикъ, Каварна и губещиятъ се въ далечината, освѣтленъ отъ лжчитъ на заходящото слънце носъ на Калиакра.

К.

РАДИОТЕЛЕГРАФНИТЪ И ВИСОКОГОВОРИТЕЛНИ СЪОРЖЕНИЯ НА НѢМСКИЯ ПЪТНИЧЕСКИ КОРАБЪ „ПОТСДАМЪ“.

Новопостроениятъ нѣмски пътнически корабъ „Потсдамъ“, както и неговия събратъ „Шархорстъ“, сж първитъ германски кораби съ разширени, подобрени и усъвършенствувани радиотелеграфни и високоговорителни съоръжения, характерни съ техническитъ си нововъведения.

Радиотелеграфнитъ съоръжения иматъ антена мощностъ която осигурява

телеграфна връзка съ нѣмскитъ бръгове отъ далечни разстояния, а телефонна връзка отъ разстояние 1500 морски мили.

Кораба има: четири предавателя, отъ които три (1 за предавания до 200 мили, 1 за сръдни и 1 за далечни разстояния) сж действующи, а единъ е резервенъ за употреба при крайна нужда.

Предавателитъ сж снабдени съ специално приспособление, което позволява при предаване да се измѣня височината на тона, по който начинъ се избѣгватъ прѣчкитъ отъ атмосфернитъ шумове при приемането.

Приемателната частъ се състои отъ два приемника за дължина на вълнитъ отъ 15 до 20,000 метра, безъ бубинно смѣняване.

Пущането на всички предаватели въ действие става отъ работното мѣсто на радиослужащитъ посрѣдствомъ бутонни приспособления. Инсталацията позволява едновременно действие на предавателитъ и приемателитъ за кжси, сръдни и дългивълни.

Предавателнитъ и приемни апарати сж скрито монтирани въ бортовитъ стени, като всички необходими приспособления за манипулиране сж поставени на лицевата страна.

Инсталацията добива единъ напълно модеренъ и завършенъ видъ съ добавенитъ къмъ нея скриваеми пишуци машини, специална морска конструкция, които при нужда се изваждатъ надъ работната маса.

По-вече отъ спасителнитъ лодки на кораба сж снабдени съ специални предавателни и приемателни апаратчета, които сж събрани на едно при минимални размѣри.

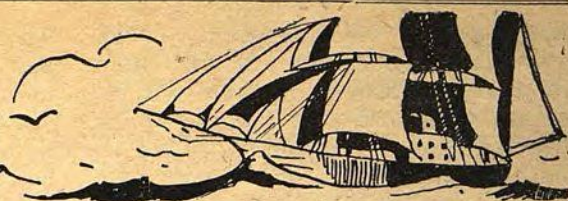
Тѣзи станции се привеждатъ въ действие отъ акумулаторни батареи и сж винаги готови за използване.

За подпомагане на корабоводенето кораба е снабденъ съ бортовъ радиозасѣчникъ, система „Телефункенъ“, инсталиранъ въ корабоводачната кабина.

Освенъ горнитъ инсталации паравода е снабденъ и съ специално устройство за предаване както концертитъ на корабната музика, така сжщо грамофонна и радиомузика.

За целтъ сж инсталирани единъ усилвателъ, два електрически въртящи се грамофони, единъ специаленъ приемникъ за музика; микрофонно устройство за съобщаване на публиката необходимитъ сведения и 17 силни високоговорителни инсталирани подвижно и неподвижно по различнитъ полуби и зали. Габровски

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

Ст. Станчевъ

Рибарска пѣсенъ.

Имамъ само две груби рѣце
и двуострата ладия стара.
Бий у мене моряшко сърдце,
както всѣко сърдце на рибаря.

Имамъ върни, послушни гребла,
имама синия сводъ на небето.
А когато издигна платна
като чайка летя по морето.

И обхождамъ надлъжъ и наширъ,
следъ вълнишъ догонвамъ безкрая.
Съ вѣтроветъ говоря безспиръ
и не искамъ за нищо да зная...

Ст. Станчевъ

Св. Анастасия.

Отъ Бога хвърленъ срьдъ вълнитъ,
за богомолци отреденъ—
възправя островтъ скалитъ
на своя корабъ вкамененъ.

Звънарътъ въ кулата не броди,
въ параклиса монахъ не бди.
Единственъ само небосвода
поглежда въ съннитъ води.

Понѣкога самотни хора
въ покоя му намиратъ сънь.
Съ усмивка чудна имъ говори
свещицата и бие звънь...

СТАРИЯТЪ КАПИТАНЪ

Разказъ

Казваше се Коста. Жизненото му поприще го представи на хората съ прозвището капитанъ Коста. Бѣше отъ ония капитани, които сж пребродили тежкия пѣтъ на моряшкото подвизаване, безъ да сж завършили морска академия, за да получатъ тѣйценния книженъ дипломъ. Не бѣше ржководенъ отъ учени мореплаватели, нѣмаше възможностъ да предприеме околосвѣтско плуване,—и представитъ му за далечни морета и непознати земи, се сливаха въ образа на бедното рибарско селище и морската синева, достигаща на нѣколко крачки до обшитата съ дъски кжща, подъ чиято стрѣха сж дошли на свѣтъ нѣколко поколѣния риболовци. Недостатъчно изразителна ли е думата „риболовци“, когато се говори за тѣзи морски вълци и вълчета, отправящи погледа си къмъ морето още въ първия день следъ своето раждане, за да протечатъ „земнитъ“ имъ дни всрѣдъ водата, красени отъ страданието и неопишима рибарска идиллия—чакъ до мига на гробната студенина и мракъ?... Чуждъ на блѣска и пѣстритъ изживѣвания, съ които сж ошастливени неспирно странствуващитъ моряци, лишенъ отъ външнитъ знаци на своя постъ, капитанъ Коста бѣше израсълъ въ първобитната обстановка на риболовния животъ. И все пакъ, ако неговото просто сърдце му позволяше да изпита чувството гордостъ, той би могълъ да бже гордъ и да възпроизведе голѣмъ брой царствено великолепни драми, въ които е билъ главенъ херой.

Че за пренебрегване ли е ужаса на водната стихия, съ която капитанъ Коста бѣ се борилъ самоот-

вержено, въ прѣки нерадоститъ на едно малко сжществуване, повече отъ тридесетъ години?—Загубилитъ си мускулести рѣце, своето смѣло сърдце—и едно дълготрайно страдание, понасяно като единъ свещенъ божи даръ или като едно неотмѣнно бreme съ мълчанието на силнитъ—ето сръдствата, които противопоставяше той, когато изпълняваше дълга си къмъ живота.

Сжщинска върволица отъ безименни, чужди за суетния шумъ подвизи, годинитъ се нижеха неусѣтно. Така се творѣше моряшкото дѣло въ забравеното и изоставено скалистъ прибрѣжие. А името на капитанъ Коста бѣ изникнало всрѣдъ коренитъ на безсходната задуха като едно хубаво цвѣте, което красеше безцвѣтния животъ на беднитъ деца на морето.

Всепакъ, времето прояви своята жестокостъ. То смѣни благосклонната си усмивка съ брѣчкитъ на коравосърдеченъ сждия—ивъ единъ слънчевъ день, когато въ кръвта на снажнитъ рибари зазвуча зовътъ на морето, примѣсенъ съ тжжния вопълъ на подлия гладъ—капитанъ Коста остана на сушата, за да изживѣе остатъка отъ днитъ си.

За пръвъ пѣтъ почувствува немощъ, когато се покачваше по стожера, за да заеме своето капитанско мѣсто. Едно страшно болезено замаяване спусна тѣмна завеса предъ очитъ му. Невидимиятъ духъ на живота, който бѣ отредилъ този почетенъ постъ за капитанъ Коста, му отнемаше даденото право, като го правѣше безсиленъ да командва повече и го изхвърляше отъ двойката лодки—аламани—тѣй, както

морскитъ вълни изхвърлятъ на пѣсчливия брѣгъ дребнитъ, продължително блѣскани и загладени камъчета или живописнитъ мидени черупки, жалки останки отъ единъ нѣкогашенъ животъ...

Капитанъ Коста трѣбваше да бже доволенъ и спокоенъ. Той имаше добри наследници—между своитъ и чуждитъ. Въ нищо не биха отстѣпили двата синове предъ своя опитенъ старъ баща—за това не можеше да се спори. Едно ново поколѣние вървѣше по стѣпкитъ на стария капитанъ, който въпрѣки своята старостъ, въпрѣки изношенитъ шаечени дрехи и прегърбено тѣло—бѣше прославенъ вождъ.... За да не остане праздна страница въ книгата на живота, дето се ниже поемата на беднитъ, отруденитъ, но славни риболовци, за да се крепи надеждата за по-добри дни, която пълнѣше душитъ на приморскитъ жители, свързали своето щастие и нещастие съ морето—ето защо, капитанъ Коста имаше наследници, добри негови последователи...

— Нѣма риба тая есенъ, капитане!—оплакваша му се нѣколцина изнурени и измокрани рибари.

— Ще има, ще има братчета—потрайте малко: има месецъ до Никулденъ!

— До Никулденъ ли?—Нѣма ли да ни накарашъ да чакаме до Коледа?—Така ли бѣше на твоето време?—и съ недоволство и гнѣвъ отминаха събеседницитъ му.

Капитанъ Коста, успокояващъ свойтъ събрата, бѣ само видимо спокоенъ. Самиятъ той бѣше по-

чувствувалъ черната беда на закъснѣлия риболовъ — и отъ день на день немотията чукаше все по-силно на прогнилата къщна врата, безсилни да я прогонятъ двата му левенти синове.

Но калениятъ въ буритѣ на морето, бѣше калѣнъ и въ буритѣ на живота: и въ днитѣ на най-тягостнитѣ изпитания душата на капитанъ Коста трѣбваше да обнадежда, съветва и ободрява унитѣ рибари, осждени да боравятъ съ тежкитѣ гребла на лодкитѣ аламати — душата на стария морски вълкъ, отразила въ своитѣ гънки синевата на водното царство — по-велико отъ всички велики земни царства, по-приказно отъ най-приказнитѣ разкази на бледоликитѣ поети . . .

Така живѣещъ, капитанъ Коста дочака и тази нощъ на късната есенъ, когато ведно съ мрака, надъ морето бѣше падналъ и студътъ на идващата зима.

Тази нощъ бѣ нощъ на безпокойствието, радостта и щастливата развръзка следъ едно дълго очакване. Толкова дни бѣха протекли въ непосиленъ трудъ — и въпрѣки това, риба нѣмаше. Като че нѣкаква зла орисия преследваше рибаритѣ и прогонваше рибата далечъ отъ обсега на тѣхния риболовъ, посочвайки ѝ други пжтища въ морето.

И — най-подиръ — рибата дошла. Дългоочакванитѣ рибни кervани се движели така близо, така близо било щастieto на беднитѣ риболовци! . . .

Подобно всеопожаряващъ огънь, който обхваща голѣми пространства, безъ да срѣщне нѣкаква прѣчка, мълвата за приближаващата риба и за богатия ловъ, който ще възнагради труда на рибаритѣ — проникна въ всѣки кътъ на селището. Тя похлопа по опушенитѣ стѣкла на кръчмарскитѣ прозорци и стрѣсна насѣбранитѣ отъ скуката и отчаянието силни мже, тя се понесе къмъ скромнитѣ живѣлища, за да изтрѣгне трепетитѣ на една свѣтла радостъ отъ потъналитѣ въ мракъ сърдца на рибарскитѣ челяди . . .

Следъ едно почти бѣсно раздвижване, когато всички подканяха, нареждаха, упрѣкваша и даваха тревога съ прегракнали отъ викъ гласове, брѣгътъ опустѣ. Всички лодки, тласнати и направлявани отъ бодрия избликъ на здравата кръвъ, опрѣснена отъ вѣрата въ близката победа — заплуваха къмъ мѣстата на появилата се риба — и вече се намираха на открито море.

Заразенъ отъ общото раздвиж-

ване, капитанъ Коста бѣ се отправилъ къмъ дървения пристанъ и наблюдаваше последната двойка аламати, които се готвѣха да трѣгнатъ. Мощенъ нафтовъ моторъ ги очакваше да ги вземе на вързало, та следъ кратко време да бждатъ на риболовъ заедно съ заминалитѣ преди два часа.

Бумтенето на мотора се сливаше съ сърдечнитѣ удари, които кнѣтѣха въ гърдитѣ на богатия търговецъ — покровителъ и въ сжщото време заробителъ на множество рибари, които работѣха съ неговитѣ четири двойки аламати. Той бързаше, невъобразимо бързаше. Жаждата за злато толкова нощи не му позволяваше да спи, та тази ли сждбоносна нощъ да се пропустне? . . .

— Трѣбва да замиче и последната двойка! Малката повреда ще се поправи и лодката ще бжде годна за плуване — нищо повече! — мислѣше си той.

Бѣше привлѣкълъ нѣколцина гребци, клиенти на кръчмата му, събудилъ бѣ отъ дълбокъ сънъ други, на които преди месецъ бѣше отказалъ работа. Но — капитанъ, капитанъ нѣмаше . . . Това „но“, подобно нажежено желѣзно острие се впи въ мозъка му — и едриятъ търговецъ на риба трепна ужасѣнъ. Защото, въ края на краищата, всичко се свеждаше до капитана, въ чийто ржце е добрата сполука.

И когато се луташе изъ пристана безпокоенъ и търсещъ изходъ — въ полумрака едва не се блѣсна съ единъ човѣкъ.

Този човѣкъ бѣше стариятъ, живѣещъ съ миналата си слава, капитанъ Коста.

— Здравей, капитане! Готовъ си за ловъ — нали? Хайде, скачай въ лодката! Време за бавене нѣма.

Дадено — нали? — и притежателътъ на четиритѣхъ двойки аламати, пълниятъ господаръ на тѣхнитѣ услуги, — стискаше старческата дѣсна на капитанъ Коста — тѣй, както въ миналото се случваше при спазаряването, когато започваше новия риболовенъ сезонъ.

Въ първия мигъ капитанъ Коста помисли, че се събужда отъ тежъкъ сънъ . . . Следъ като бѣ изоставилъ капитанството, той прекарваше изключително на сушата, и малкото работа, която вършеше, се изразяваше въ помагане при кърпене на мрежитѣ, сушене на чирози и приготвяне на малки количества консервирана риба.

А сега? — Получава покана да бжде капитанъ! Това е невъзможно! — Въ най-добрия случай, касае се за една жестока подигравка съ старческата му немощъ. Не го ли мислятъ за пиянъ, или за твърде много оглупѣлъ поради напредналата възраст? —

Но — поканата се повтори.

— Нѣма какво да мислишъ. Всичко става. Знаеш ли какво може да ти донесе тази нощъ? — съ възбуда, но сжщевременно съ трептящъ гласъ му говорѣше търговецътъ, правещъ последни усилия да го склони.

Капитанъ Коста се намираше на единъ остъръ ржбъ. Почувствува, че всичко подъ него се клати — и ще се срути. Необходима бѣше една стѣпка — решителна, направена съ последнитѣ сили на едно подмладяващо се съ бързината на свѣткавица сърдце Той се загледа къмъ тъмнитѣ води. Нечетни свѣтлинки, подобно капки на звезденъ дъждъ, — танцуваха, раздухвани сякашъ отъ немирна вихрушка. Не сж ли това рибитѣ, надошли тази нощъ и запълнили воднитѣ просто-

Наши полицейски кораби въ открито море.

ри, тъй както е бивало въ щастливите години на миналото?

Старият капитанъ се опомни: рибите не сж тукъ, тѣ сж далечъ — и трѣбва да се отиде по-бързо, по-смѣло!

Погледитѣ на вече почти готовитѣ гребци бѣха спрѣни на колебаещия се старецъ. Не закѣснѣха и дрезгави викове.

— Капитанъ Коста! Хайде дѣдка — ти си щастливеца тази нощъ! Ще си имаме единъ опълченецъ, единъ добъръ юнакъ отъ запаса!

Нѣмаше какво да се прави. Стариятъ изпитанъ риболовецъ, чийто команди бѣха така полезни, така необходими въ ловитбата на риба по първобитенъ начинъ, и които биха били сждбоноси въ случая, — се опѣти къмъ лодкитѣ, посрѣщнатъ отъ радостнитѣ възгласи на младитѣ си съратници, които преминаваха подъ неговото ржководство.

Следъ едночасовото суетене и приготвяне на аламанитѣ, когато най-важниятъ въпросъ — въпросътъ за капитана — бѣше разрешенъ, и аламанитѣ вързани за лодката съ бумтѣщия запаленъ моторъ, едно вжже се вплете въ желѣзното й витло, което само следъ мигъ трѣбваше да разпѣнва тѣмнитѣ води и надъ тѣхъ да бележи миля подиръ миля.

Стопъ! — Лошъ знакъ е това! — и едно ядовито проклетие се изсипа изъ устата на зѣзнещия отъ студъ и влага кърмчия.

Богатиятъ едъръ търговецъ на риба, за кратко бѣше въздъхналъ съ облекчение.

При станалата крайно неприятна случка съ вплитане на вжжето въ винта, той се провикна.

— Кой ще влѣзе въ водата — да отбие вжжето?

Последва мълчание. Трѣбваше да се даватъ обещания за парично възнаграждение, за освобождаване отъ работа тази нощъ, за да се съгласи най-последенъ младиятъ гребецъ — едно снажно, кждрокосо шестнадесетъ годишно момче, чието тѣло, напомнящо статуя отъ слоновата костъ, се потопи въ ледено студената вода, браздена отъ острия вкоченясващъ вихръ.

Десетъ минути зѣзнене, десетъ минути притриване съ тѣпия рждясалъ ножъ — и десетъ минути следење на това „свещенодействие“ отъ двадесетина души — и — витло то е свободно!

На пжты! Но преди богатиятъ покровителъ и заробителъ на смѣлитѣ моряци да успѣе да изрече своето пожелание за добра

сполука, въ сжщия мигъ, когато предъ погледа на живѣещия живота на своитѣ младини старъ капитанъ се мержелѣха десетици хиляди риби, които фосфорисцираха и чъртаеха златна следа въ тѣмнитѣ води — отсѣчени, заповѣдващи, а въ сжщото време отчаяни викове сковаха сърдцата на гребцитѣ отъ двата аламани, сковаха и лодката съ мощния моторъ.

— Нѣма риба, вѣтъръ било всичко! Всички се връщатъ. Само дето блѣскахме напраздно толкова гжъ — луда работа — и туй то!

Всрѣдъ шумната глѣчь на недоволнитѣ връщащи се измамени рибари, единъ опитенъ морякъ, който бѣше завоювалъ прозвището „стариятъ капитанъ“, вмѣсто да почувствува унилоостъ, колебание въ сърцето си, обвзетъ отъ вдѣхновението и неизчерпаемата вѣра на своята нѣкогашна младостъ, извики съ нечовѣшки гласъ:

— Гребете напредъ — послушайте стария капитанъ!

И всрѣдъ звадливитѣ закачки и викове, всрѣдъ шумния присмѣхъ на плуващитѣ къмъ брѣга, управляваната отъ капитанъ Коста двойка аламани леко отшумѣ, тласка на отъ силата на стройнитѣ гребла и непоколебимата вѣра въ успѣха, въпрѣки всичко . . .

Когато свѣтлоликото утро се борѣше съ сивата мъгла, за да погали съ дружелюбната си ржка едрото тѣло на пробудилото се отъ сънъ Черно-море — две живописни рибарски лодки, напомнящи приказни гондоли, влизаха въ малкия заливъ на бедното прибрѣжно селище.

Управляванитѣ отъ стария капитанъ аламани, следъ едно шеметно богата ловидба, натежали отъ многохилядна риба, се завръщаха по бедоносно.

Тѣлпа любопитни рибари набързо изпълниха дървения пристанъ.

— Капитанъ Коста — той, той имъ донесе щастието! — викаха мнозина. Но когато лодкитѣ наближиха, погледитѣ на всички замръзнаха и настана общо мълчание . . .

Не се виждаше стариятъ капитанъ, който презъ изминалата нощъ така хероично бѣше поелъ дълга на своя свещенъ постъ. Вмѣсто прегърбеното старческо тѣло, впило своитѣ сухи и жилести ржце въ наблюдателния стожеръ, единъ вкоченясалъ отъ студа и смъртта трупъ лежеше обвитъ въ мокро платнище при мрѣжата на капитанския аламанъ.

Стариятъ капитанъ бѣше мъртавъ. Следъ като бѣ откритъ нечетно

стадо сребролюспи едри скумбрии, следъ като съ умѣлитѣ си заповѣди бѣше далъ сполучливо направление на аламанитѣ, чиито мрежи, напомнящи паяжинната примка на великански паяци — погълнаха щедрия даръ на морето, — нѣкаква умора, смѣсена съ избухналото сърдечно вълнение на радостта, обезсили енагата на отрудения старецъ, преломи за винаги волята на безпредѣлно вѣрващото му сжщество.

Той падна. Падна като истински морякъ, изтрѣгващъ изъ херойската си смѣла грѣдь последна въздишка. И тази въздишка се слѣ съ въздишката на тѣмното море! . . .

Тревожната мълва на рибаритѣ за богатъ ловъ или неотмѣнната повеля на морския духъ — кой призова стария капитанъ тази нощъ за последна данъ — и за тържествено плуване съ дветѣ лодки, приели облика на гондоли на щастието и смъртта?

Морето го желаше. Сжщата вѣчно мощна стихия, на която той бѣ далъ своята младостъ, своитѣ сили и животъ, — сжщата вѣчно будна стихия, която го бѣ изхвърлила на сушата, както изхвърля едно камаче или мидена черупка — и въ тази нощъ му бѣ казала повелително и строго:

— Дете на буритѣ, ужаса и неизвестността — дойди!

И стария капитанъ, сега носенъ отъ лодката съ младитѣ гребци — свилъ усгнитѣ си въ скръбната чърта на последната въздишка — свята като простото му сърце и велика като живота на беднитѣ риболовци — умрѣ на море, слѣдъ като бѣ далъ всичко на морето. . . .

Чайки прелитатъ надъ скалистото прибрѣжие. Тѣхниятъ зловещъ писъкъ се слива съ вълнитѣ на буцащото море.

Каточе самата природа пѣе хвалебенъ химнъ, въ честь на загиналия морякъ. . . .

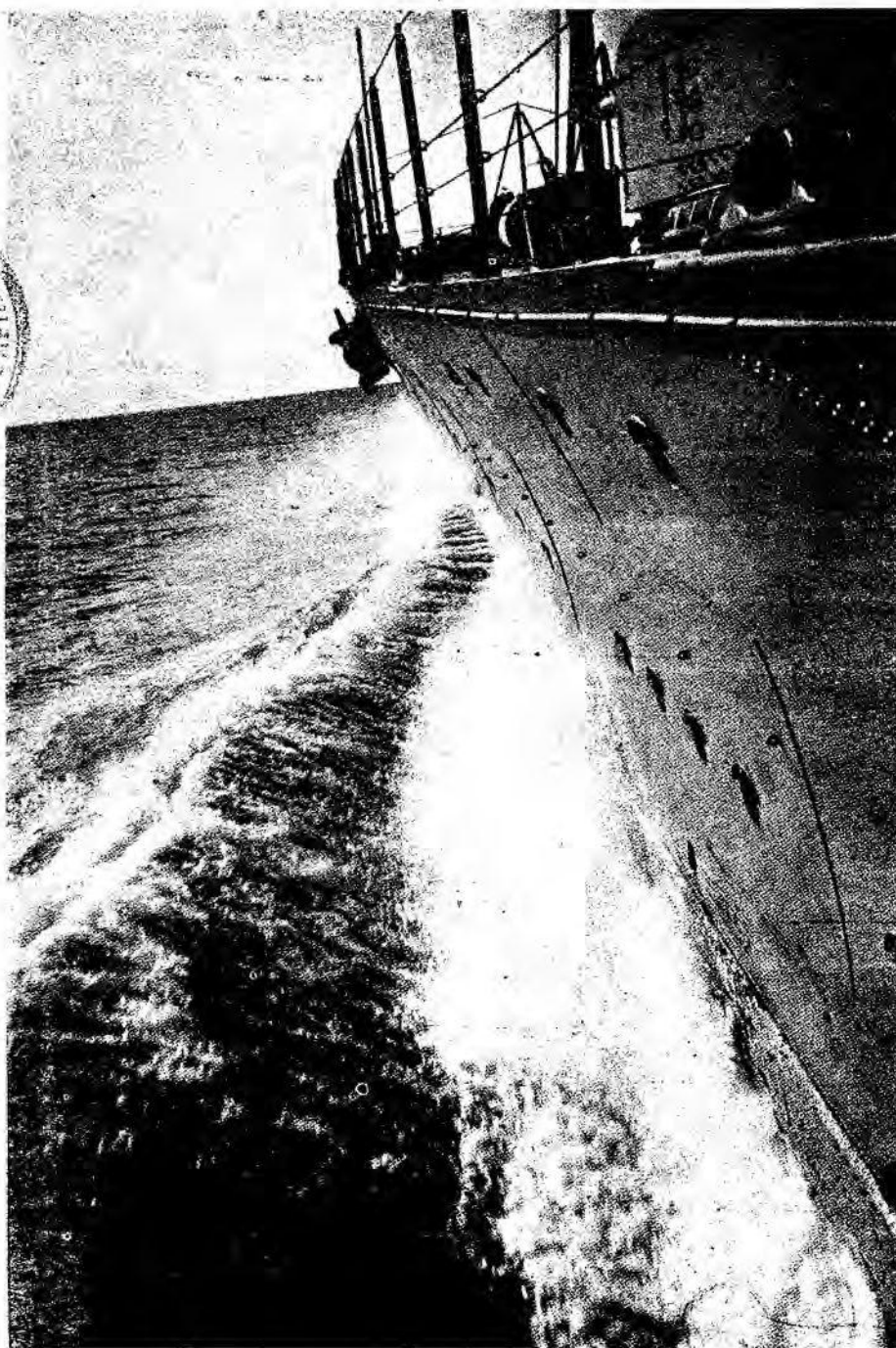
На високия брѣгъ е гробътъ на капитанъ Коста: малъкъ паметникъ е издигнатъ тамъ, за стария капитанъ, символъ на незнайния риболовецъ.

Времето тече. Риболовцитѣ носятъ сърдцето на капитанъ Коста. Живѣятъ, страдатъ и умиратъ, но всекога оставатъ вѣрни деца на великата своя родина — морето!

Крумъ Кънчевъ.

ВЕСТНИКЪТЪ Е БЕЗПЛАТЕНЪ

Морето е свидетел на много възходи и падения; то е подпомагало
смѣлитъ и предприемчивитъ, а е съкрушавало тѣзи,
които не сж го опознали.

Носовата вълна на бързоходенъ италиански лекъ кръстосвачъ.

Размѣрътъ на морскитъ сили на една държава е показателъ
на нейното величие.